

sit, og Øens Beboere, navnlig Kommunerne, fik deres. Den 6. Maj 1850 nedsattes en Kommission, der bestod af Amtsforvalteren, Skovrideren og en Landinspektør, der skulde se at faa Beboerne til at tage Arvefæste paa deres Jord til den gamle Pris, 6 Skpr. Havre pr. Td. Land foruden Recognition. Men Kommissionen skulde ogsaa se at formaa Fæsterne til at tage Arvefæste paa omliggende raa, uopdyrkede Lynglodder, og Instruksen lød paa, at de skulde give en saadan Afgift, som fandtes passende efter Jordens Beskaffenhed og den Fordel, Ejeren eller Fæsteren kunde have af Jorden. Men det viste sig, at denne Kommission, som altsaa var en Regeringskommission, der synes at have været meget tjenstvirig paa Regeringens Side, stillede sig saaledes, at den satte disse Lynglodder, som altsaa bestode af uopdyrket Jord med Lyng, Sten, Vandhuller, lidt Krat eller lignende, til samme Værdi, som om den havde været Agerjord, hvorved Afgiften blev mindst flere Gange saa høj, som den vilde have været, naar de havde regnet med den sædvanlige Værdi for vor Lyngjord, Kløvgangsjord. Det nyttede ikke, at Fæsterne protesterede. Man lokkede for dem ved at byde dem Afgiftsfrihed de første 3 Aar, og at de først skulde betale den fulde Afgift efter 12 Aars Forløb. Og man truede dem med, at hvis de ikke vilde tage disse Lodder til den Pris, som forlangtes, vilde Kommissionen foranledige Retssag imod dem og holde Auktion over deres Fæstelod uden Fortrinsret for Fæsteren. Naar nu Fæsteren havde sit Hus paa Lodden, var han selvfølgelig bange for at miste sit Hjem, og derfor gik Husmændene i Tøjet. Men hver sjette Gaardmand svarede nej, deriblandt den forrige Ejer af min Gaard, hvortil hører 11½ Td. Land Arvefæstejord. Han fortalte mig, da jeg for 33 Aar siden købte Gaarden, at han havde svaret, at han ikke vilde give den tredobbelte Afgift for denne Lynglod. De truede ham med at sælge ved Fæsteledighed, men han sagde: Sælg bare den Lynglod, Gaarden lade I mig nok beholde. Da jeg købte, androg jeg om at faa Arvefæste paa de gamle Betingelser, og det fik jeg. Man vil altsaa se, at det navnlig gik ud over Husmændene, men at det drejede sig om store Arealer og Værdier ses bedst deraf, at der i Løbet af 7—8 Aar udstedtes 1,258 Arvefæstesløder paa Jord til 513 Tdr. Hartkorn, hvoraf 622 Skøder paa raa, uopdyrkede Jordlodder til 74¼ Td. Hart-

korn. Af disse vare igen de 231 Skøder paa Lodder med 41 Tdr. Hartkorn, Lodder, der ikke vare forbundne med ældre Fæstelodder, og Afgiften heraf var 1,995 Tdr. 5 Skpr. Havre, 2,710 Pd. Smør og lidt Penge, og for disse tillagte Lodder var den 1,247½ Tdr. Havre, paa de isolerede Lodder 458 Tdr. Havre. Hvor stor en Forskel der er paa Afgifterne af de gamle Fæstelodder og af de tillagte Lodder, fremgaar af en Opgørelse i et Andragende, der i 1879 sendtes Finansministeriet, hvori oplyses, at for Aaker og Nylars Sogne paa Basis af 131 Skøder, havde vedkommende gjort op, at Afgiften for de 2 Sogne var gennemsnitlig 4½ Td. Havre og 4½ Pd. Smør pr. Td. Hartkorn for ældre Lodder, men 37⅞ Td. Havre for de raa Lynglodder. Naar man kapitaliserede disse Afgifter og brugte de sidste 24 Aars Kapitelstakst med Udskydning af den højeste og den laveste og tog Gennemsnitstaksten for Tiden 1855—74, blev det 782 Kr. pr. Td. Hartkorn for de Aarhundreder gamle Lodder og 5,942 for de tillagte Lodder, altsaa henimod det ottedobbelte for de ny Lodder, medens en Del af Kommunerne ved Auktion opnaaede 3,776 Kr. ved Salg af Jordlodder af samme Slags. I 1854—59 sendte Husmandsarvefæsterne 4 Gange Andragende om Lempelser til Finansministeriet, og da det ikke hjalp, kom de i 1867, 1868 og 1869 til Rigsdagen. En Lov om Ombonitering udkom ogsaa den 9. December 1871. Inden Udgangen af Juli det følgende Aar skulde de tillagte Lodders Arvefæstere melde sig og deponere 2 Rigsdaler paa Amtsstuen, hvis de vilde have omboniteret, men det gjaldt kun de oprindelige Fæstere eller deres Børn, Descendenter. Naar Salg havde fundet Sted, bleve de holdte udenfor, og det skulde heller ikke gælde, hvis ikke Omboniteringen viste 10 pCt. højere Afgifter, end den var sat til. Men nu viste det sig selvfølgelig, at der i disse 20 Aar havde fundet mange Handeler Sted, og at der ligesaa i disse 20 Aar var ikke saa faa, der ligefrem vare gaaede fra deres Ejendomme paa Grund af de store Afgifter, saa Nedsættelsen kom egentlig ikke til at betyde saa stort. 82 Husmænd meldte sig, 47 fik Nedsættelse med til sammen 63 Tdr. Havre aarlig.

Man maa ogsaa tage i Betragtning, hvad der klagedes over, at den Kommission, der kom, ikke tog Hensyn til, hvad der var givet for Jorden, da den var raa og uopdyrket. De vurderede den, som den var efter 20 Aars Forløb, efter Opdyr-